

Munhälsa och orofacial funktion hos personer med Akondroplasi

Rapport från frågeformulär

Rapport baserad på data hämtade ur Mun-H-Centers faktabas om munhälsa och orofacial funktion hos personer med ovanliga diagnoser, MHC-basen. Insamling av data har skett genom att personen själv, anhörig eller vårdare fyllt i Mun-H-Centers frågeformulär om tandvård, matsituation och dregling. Kartläggningen omfattar 19 frågeformulär.

Synonymer: Achondroplasi

Beräknad förekomst: 5:100 000 födda.

Orsak: Akondroplasi beror på en mutation på kromosom 4. Sjukdomen är autosomalt dominant ärftlig. En ny förändring i arvsmassan, en nymutation, orsakar syndromet i 80-90 % av fallen.

Allmänna symptom: Akondroplasi är en skelettsjukdom som påverkar tillväxten. Barnen föds med korta armar och ben. Akondroplasi är den vanligaste formen av kortvuxenhet och medellängden för män är 132 cm och för kvinnor 125 cm. Skallen är större än genomsnittligt. Efter de första levnadsmånaderna sjunker tillväxthastigheten markant, så att redan vid 9 månaders ålder har barnet en grav kortvuxenhet. Under den fortsatta växten växer armar och ben sparsamt medan bålens tillväxt är mer normal. Nedsatt muskelstyrka, överrörlighet i lederna (speciellt knäleder) och svårigheter att balansera huvudet är andra karakteristika. Då ryggmärgskanalen är trång kan neurologiska symptom uppstå såsom smärtor, känselbortfall och stickningar.

Orofaciala/odontologiska symptom: Tillväxten av skallen är större än genomsnittligt medan ansiktet inte växer till i samma utsträckning. Detta gäller speciellt mellanansiktet och kan leda till att andningsvägarna blir trånga som i sin tur ökar risken för snarkning, öroninflammationer och sömnapné (andningsuppehåll under sömn). De frekventa öroninflammationerna leder inte sällan till nedsatt hörsel. Det lilla mellanansiktet påverkar överkäken som också får en tillväxthämning vilket ofta resulterar i underbett. Tänderna är normalstora och viss trångställning i båda käkar kan förekomma. Även frontalt öppet bett kan förekomma – ett avstånd mellan framtänderna i de båda käkarna, som gör det svårt att bita av.

Orofacial/odontologisk behandling:

- Viktigt att barn tidigt får kontakt med tandvården för förstärkt förebyggande vård.
- Tand- och bettutveckling ska följas. Vid avvikelser ska ortodontist konsulteras på tidigt stadium för planering av eventuell bettkorrigerande behandling.
- Vid stora bettavvikelser kan tandreglering i kombination med kirurgi bli aktuell i slutet av tonåren.
- Snark- och sömnapnéproblematik bör följas upp av läkare.

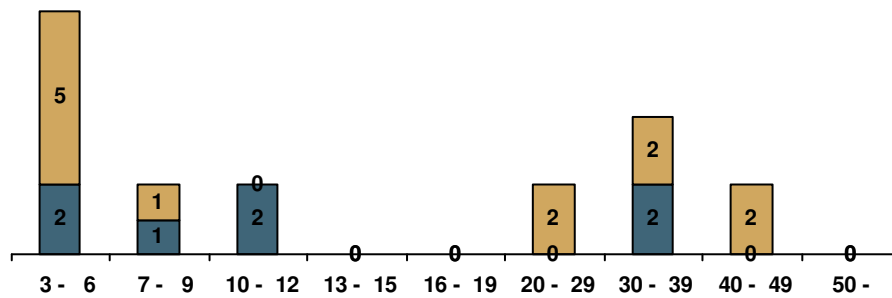
Källor:

Socialstyrelsens kunskapsdatabas om ovanliga diagnoser.

MHC-basen – Mun-H-Centers databas om munhälsa och orofacial funktion vid sällsynta diagnoser.

Ågrenskas Dokumentation.

Åldersfördelning

Antal: 19

Åldrar: 3 - 48

Kön: M (7) F (12)

Tilläggsdiagnoser

Medicinsk funktionsnedsättning	Ja	Nej	Uppgift saknas
Medfött hjärtfel	0	19	0
Annan hjärt-kärlsjukdom	0	19	0
Epilepsi	1	18	0
Astma	1	18	0
Behov av andningsunderstöd	2	17	0
Allergi	3	16	0

Neuropsykiatrisk diagnos	Ja	Nej	Uppgift saknas
ADHD/ADD	0	19	0
Autistiskt syndrom	0	19	0
Autistiska drag	0	19	0
Asperger syndrom	0	19	0
Tourette syndrom	0	19	0

Allmän funktionsnedsättning	Ja	Nej	Uppgift saknas
Utvecklingsstörning	1	17	1
Motorisk funktionsnedsättning	7	10	2
Synnedsättning	4	12	3
Hörselnedsättning	8	8	3
Kommunikationssvårigheter	2	15	2

Om tandvård och munhälsa

Tycker du att du får den tandvård du behöver?

	Antal
Ja, i hög grad	14
Ja, i viss mån	2
Nej, inte särskilt	2
Nej, inte alls	1
Uppgift saknas	0
Summa:	19

Hur många gånger per år brukar du besöka tandvården?

	Antal
Tre eller flera gånger per år	4
Två gånger per år	1
En gång per år	10
Mer sällan än 1 gång per år	4
Uppgift saknas	0
Summa:	19

När röntgades dina tänder senast?

	Antal
Under de senaste två åren	12
För mer än två år sedan	0
Har aldrig röntgat tänderna	6
Uppgift saknas	1
Summa:	19

Sköter du dina tänder på ett bra sätt?

	Antal
Ja, i hög grad	5
Ja, i viss mån	14
Nej, inte särskilt	0
Nej, inte alls	0
Uppgift saknas	0
Summa:	19

Vem borstar dina tänder?

	Antal
Jag borstar alltid själv	10
Jag borstar själv ibland, och ibland får jag hjälp	5
Jag får alltid hjälp av någon annan	4
Uppgift saknas	0
Summa:	19

Hur ofta borstas dina tänder?

	Antal
Tre eller flera gånger per dag	0
Två gånger per dag	19
En gång per dag	0
Mer sällan än varje dag	0
Uppgift saknas	0
Summa:	19

Om tandvård och munhälsa

	Ja	Nej	Uppgift saknas
Har du ont från munnen?	1	16	2
Känner du dig torr i munnen?	2	14	3
Har du slagit i dina permanenta framtänder allvarligt någon gång?	1	17	1
Tycker du att du har ett avvikande bett?	4	13	2
Har du haft tandställning?	5	14	0
Tycker du att du har behov av tandreglering/tandställning?	4	12	3

Gnisslar eller pressar du tänderna på natten?

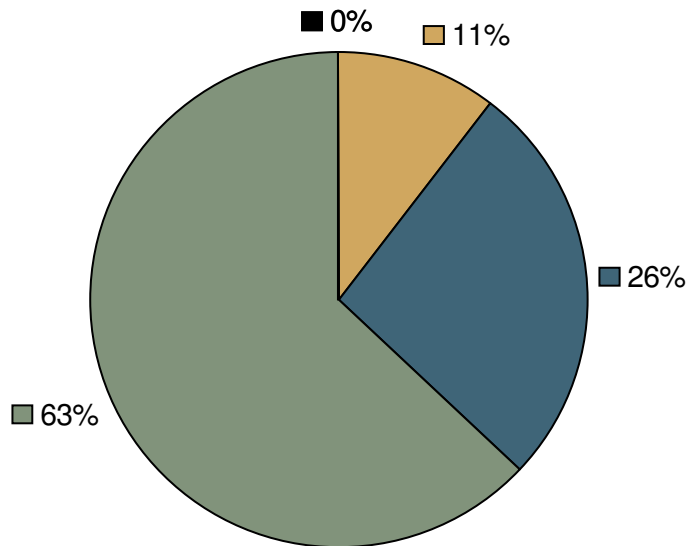
	Antal
Aldrig	12
Någon gång i veckan	5
Varje natt	1
Uppgift saknas	1
Summa:	19

Gnisslar eller pressar du tänderna på dagtid?

	Antal
Aldrig	16
Någon gång i veckan	2
Varje dag	0
Uppgift saknas	1
Summa:	19

Hur det går att äta

Har du några problem med att äta?

	Antal
Ja, i hög grad	0
Ja, i viss mån	2
Nej, inte särskilt	5
Nej, inte alls	12
Uppgift saknas	0
Summa:	19

	Ja	Nej	Uppgift saknas
Hostar du dagligen i samband med måltid?	1	18	0
Får du kväljningar dagligen i samband med måltid?	0	19	0
Får du sura uppstötningar dagligen?	0	19	0
Kräks du ofta (minst 2 gånger i veckan)?	0	19	0
Har du dålig aptit?	4	15	0
Dröjer det länge innan du kan svälja en tugga?	3	16	0
Pressar du fram tungan när du skall svälja så att mat hamnar utanför munnen?	0	18	1
Har du svårt att tugga, dvs finfördela kosten med hjälp av kindtänderna?	1	9	9
Har du svårt att ta av maten från skeden med läpparna?	0	12	7
Har du problem med att mat och dryck läcker ut genom mungiporna?	0	12	7
Brukar mat ligga kvar i munnen efter måltiderna?	0	12	7
Får du näringstillförsel på annat sätt än via munnen?	0	19	0

Om dregling

Dreglar du?

	Antal
Dreglar aldrig	17
Dreglar ibland - inte varje dag	2
Dreglar ofta - varje dag	0
Konstant dregling	0
Uppgift saknas	0
Summa:	19

Hur mycket dreglar du?

	Antal
Lätt dregling, bara på läpparna	1
Måttlig dregling, på läpp och haka	1
Riklig dregling	0
Mycket riklig dregling	0
Uppgift saknas	0
Summa:	2

Är dregling ett problem för dig?

	Antal
Ja, i hög grad	0
Ja, i viss mån	0
Nej, inte särskilt	0
Nej, inte alls	2
Uppgift saknas	0
Summa:	2

Är dregling ett problem för din familj eller omgivning?

	Antal
Ja, i hög grad	0
Ja, i viss mån	0
Nej, inte särskilt	0
Nej, inte alls	2
Uppgift saknas	0
Summa:	2